

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Ioan. XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

proberi vel ignominia notam incurere, vel apud homines confundi. Semper enim faciet cum meminisse Dei sui cuncta contemplantis, atque eius amore & timore honestè se gerere, non apud homines tantum, sed etiam privatim ac in solitudine ut nec ipsi quidem demones habeant, quod illi opprobriare queant. Et apud proximos exaltabit illum, ut sicut ipse iam bene constitutus est animo, ita & alijs prosit, multosque Christo lucrifaciat. Solet enim Deus eos qui iam multis pollent virtutibus, interdum ad dignitates & functiones publicas promovere, ut & ceteris luceant verbo & exemplo: atque illis immortalē efficit memoriā tum in terris, tum in caelis, ut & hic celebres habeantur apud homines, quibus & verbo & scripto, & optima viuendi ratione prodesse curarunt: & sempiterna perfruantur gloria in caelis ob vitam cum pietate & iustitia sanctè ac religiosè transactam.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM FESTI.

Ioannis XV.

IN sermone illo, quem Dominus Iesus extremum habuit ad discipulos suos iam iamque pro nobis immeritum perpeffurus mortis supplicium, multa extant ignitissimum spirantia amorem, & suavissimā plena consolationis, adeo ut nemo dubitare queat, quin totus ille sermo, sicut Domini vltimus fuit, ita & singularem quendam illius erga nos declarer benignitatem ac beneuolentiam, qua recessurus à nobis committere non potuit, quin cordis sui æstus nobis verbis flagrantissimis aperiret. Sermonem illum scripsit discipulus præ cæteris charior, utpote qui in Domini pectore recumbens in cœna postrema hauserat inde succum quendam diuinum, quo imbutus posset verba Domini verè ignea igneo spiritu proferre. Ex eodem sermone depromptum est huius diei Euangelium, quod nunc elucidare instituimus.

Ioan. 17.

Ego sum vitis vera, & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, & omnē qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat.

Vitem se vocat Dominus ob susceptam humanitatem. Nam alioqui non possent homines illius palmitem dici, cum vitis & palmitem sint eiusdem naturæ. Nos autem diuinæ naturæ non sumus: Itaque ut Christi palmitem esse possemus, factus est homo, atque eo ipso vitis vera, cui quisquis non inheret, neque fructum potest adferre vllum, neque ad aliquid valet, nisi ut flammis tradatur. Ipse etiam est caput nostrum, nosque illius membra, si tamen spiritu illius vegetamur. Nam qui spiritum Christi non habet, hic non est eius, id est, non pertinet ad corpus illius mysticum, quod totum vult de spiritu eius. Porro vitem veram se appellat Christus ut hoc ipso se fecernat ab illa infrugifera & de generi vinea, cui per Hieremiam Dominus dicit: Ego te plantavi vineam electam: quomodo ergo conuersa es in prauum vinea aliena quæ est ecclesia impiorum, cuius caput est diabolus, qui est rex super omnes filios superbia. Quod autem subiungit, Pater meus agricola est, facit more suo, humillimis vtens similitudinibus, ut ubique humilitatem tanquam sibi gratissimam, diabolo maxime inuisam commendet. Quare autem Patrem suum

Vitem esse Christum vocet, nosque eius palmitem qui sumus. I. Cor. 12. Coloss. 1. Rom. 8.

Hierem. 17.

Iob 41.

Agricolæ vii Patrem caelestem vocet Christus.

et agrico-

agricolam dicit, nisi quia sua gratia nobis præstat virtutem fructificandi. Sicut enim homo agricola fodiendo & stercoreando, itemque purgando & excolendo facit quantum in ipso est, ut melius crescant vineæ & arbores: ita Deus gratiam subministrando efficit ut homines honorum operum fructus producant. Quia quisquis destitutus est gratia, sine dubio nihil præstare potest. Quos ita, ut quantumuis multa quis bona agat opera, nunquam tamen quicquam sibi arrogare debeat, certus gratiæ esse quicquid rectè gesserit. Deinde adijcit. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, collet eum.

Gregorius.

Galat. 6.
2. pet. 1.

Quæ nobis bene perpendenda sunt. Quisquis credit in Christum, iam palmes est, quia transit in Ecclesiæ communionem. Sed nisi fidem suam bonis operibus testetur, adferatque fructus sanctarum cogitationum, piorum desideriorum, verborum ad fidei ædificationem facientium, & rectè factorum, hoc est, nisi sit diutina præditus charitate, quæ nunquam est otiosa, sed semper cupit & stitit exequi voluntatem Dei, ut illi placere possit, & potioribus affici gratiæ donis, non potest non arescere. Vbi autem exaruit, iam nihil superest, nisi ut præscindatur: hoc est, ut totius gratiæ succo destituatur. Quis est autem homo sine gratia Dei? Ergo operemur bonum ad omnes, & per bona opera certam faciamus vocationem nostram, ne sola fide contenti tanquam infrugiferi palmites à vite amputemur. Omnem autem palmitem qui fert fructum purgat Pater cælestis, ut fructum plus adferat. Adeo non vult Deus ut vnquam à bonis operibus cessemus, ut etiam palmites fructuosos purget, ut sint magis frugiferi. Nam & ipsi fructuosi palmites saltem quibusdam paruis & quotidianis non carent vitijs, à quibus eos purgat Deus agricola varijs eos assiligendo temporarijs malis & incommodis, itemque permittendo ut dzmones & homines ipsos multis diuexent modis, quos sic ad purum ab omni labe excocti, fructum nedum vberiore, sed etiam Deo gratiore ferant. Cum igitur rectè viuimus, & tamen aduersa patimur, non feramus molestè, sed cogitemus pium Patrem sordes quasdam in nobis conspicerè, à quibus nos mundare cupiat. Nunquam enim assigit nos Deus, nisi optima & amantissima voluntate. Alterum è duobus pijs quibusque eligendum est, ut aut hic & quantum miter ferant manum Dei patentes castigantis & erudire cupientis, aut postea sentiant flagella iudicis inexorabilis, & seuerè vindicantis.

Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis, manere in me, & ego in vobis. Sicut palmes non possunt ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis.

Ro. nan. 2.
1. cor. 3.

Mundi erant Apostoli propter sermonem Domini non tam auditum, quàm operi mancipatum. Obdierant enim sermonibus Christi & propterea mundi erant à sordibus mortalium vitiorum, non tamen ab omni labe venturum, à quibus necesse erat etiã ipsos adhuc purgari. Nemo hic se falsè tantquam sufficit audire verbum Dei. Non enim auditores legis, sed facti esse debent. Atque ut in illa munditia possent Apostoli perseverare, monuit eos Dominus, ut in ipso permaneant per fidem & charitatem, hoc est, ipsius voluntati morem gerant, seseque promittit in ipsis permanurum per gratiam suam.

tiz suae communicationem, qua semper possunt esse fructuosi, & à fordibus expurgati. Quid verò iucundius, quam manere in Christo, & in se Christum manentem habere? Quae mors, quae supplicia, quae calamitas illi pertimescenda, qui vitam in se habet indeficientem, vnde omnia viuunt: Manemus autem in Christo bene agendo, & ipse in nobis manet gratiam bene agendi nobis impertiendo. Non enim nostris viribus bene agimus, sed illius gratia. Vnde etiam subiungit: Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Palmes praecisus à vite, non trahit humorem ex radice: ergo necesse est vt pereat. Ita etiam nisi per fidem & charitatem in Christo permaneamus, & gratiae illius influxus percipiamus, impossibile est, vt illos Deo placitos feramus bonorum operum fructus. Quicquid enim extra gratiam & charitatem fit, non est gratum Deo, qui non nisi sua opera coronat in nobis, nec tamen operatur in nobis sine nobis, sed nostrum quoque studium requirit. Eant nunc superbi, & sese iactitent tanquam aliquid egerint. Si quid boni fecere, non est ipsorum, sed gratiae. Quis autem nisi impudens laudem captare velit vel ausit ex re aliena? Nemo ergo se extollat, nemo sese animo effertat quanti sibi sit virtutum meritis ornatus. Si enim Deus subtraxerit paulisper manum suam, omnium miserimus erit. Agnoscamus gratiam, & gratiae grati simus, ac nihilominus totis viribus gratiae cooperemur, ne in vacuum Dei gratiam recepisse videamur. Ita agendo & humiles erimus, & defidiae ac negligentiae culpa carebimus.

Manere nos in Christo & ipsum in nobis quid.

Deus quoniam in nobis coronat.

1. Cor. 5.

Ego sum vitis & vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Et si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet. Et colligent eum, & in ignem mittent, & ardet.

Iam ante expositum est, quomodo Christus sit vitis, nos palmites. Sed quod sequitur. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, ad commendationem charitatis & diuinæ gratiae pertinet. Quisquis enim amando Deum manet in illo, habetque in se manentem Deum per gratiam illius, hic fert fructum multum bonorum operum, vel etiam internarum exercitationum, quia charitas & gratia semper impellunt hominem ad exequenda omnia, quae sint grata Deo. Ergo qui fructum ferre nolunt, sed suis indulgent affectibus, atque huic mundo eiusque voluptatibus & vanitatibus dediti sunt, non manent in Christo, nec in ipsis Christus manet. Qui autem Christum in se manentem non habent, necesse est à diabolo rectore possideantur: qui nimirum non ad fructus faciendos, sed ad omnem impietatem eos quos occupat adhortatur. Porro fructum facimus non ex nobis, sed quia Christus habitat in nobis, adiuuans infirmitatem nostram, sine cuius gratia certum est nos nihil posse facere. Ipse enim operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate, ita vt ab ipso sit & bonae voluntatis studium, & operis boni executio. Merito ergo pij omnes, ne in suae naturae infirmitate relinquuntur, & caelestis auxilij destituantur ope, nihil sibi arroganti, nihil sibi tribuunt, sed sunt humiles, & clamant cum Elia: Domine omnia opera nostra operatus es in nobis. Ergo non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

Fructu multum quoniam adferant.

Philip. 2.

1sa. 26.

Psalm. 115.

gloriam: quia sine te nihil possumus boni facere. Arbitrium hominis ad perpetranda mala sufficit sibi: sed non item ad facienda bona. Si quis autem in me non manserit, ait Dominus, id est, mihi per charitatis perseverantiam non inhaerit (non enim sufficit bonum inchoasse, nisi adsit & perseverantia) mittetur foras, id est, à membris meis auulsus, diabolo & membris eius sociabitur, atque à luce gratiae exclusus, in tenebras cordis, ac postea in tenebras tartareas projicietur, & arescit penitus, vt nullum vnquam possit fructum facere. Hoc maximè terrere debet haereticos, qui se ab Christi corpore abiungunt, & noua comminiscuntur dogmata, cum tamen non sit nisi vna fides & vnum baptisma, & vnica Ecclesia, extra quam nulli est salus: qui quisquis recedit, non permanet in Christo, vnde non potest non arescere. Quotquot autem à Christi gratia alieni arescunt, illos colligent Angeli exatores diuinae sententiae, & mittent in ignem tartareum, qui est mirum in modum intolerabilis, & multiplicem habet vim affligendi impios, adeo vt nulla mens humana id possit capere, atque inibi ardebunt infelices non ad horam, non ad diem, non ad annum, non ad centum annorum millia, sed absque vlllo fine. Quid his potest dici horribilius? O hominime Deum tuum, dum adhuc licet respicere, ne talibus poenis inuoluaris.

Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater meus, vt fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli.

In haereticos nouorum dogmatum commentatores.

Math. 13. 25.

1. Ioan. 4.

Exaudite cur Deus uos quam differat 1. Cor. 2.

Iob 30.

Math. 5.

Vita scelerata Christi: in infidelibus fit & opprobrio.

Si manseritis, inquit, in me per charitatem (*Qui enim manet in charitate, in Deo manet & Deus in eo*) & verba mea in vobis manserint, ita vt ea ipsa exequamini & sitis dictis meis audientes, quodcunque volueritis secundum Deum, petetis à me, & fiet vobis, si tamen sit vobis salutariferum. Non enim in omnibus exaudit Deus etiam charissimos amicos suos, vt est euidenter à Apostolo, qui ter rogauit auferri à se angelum sathanæ, nec tamen obtinuit, sed in illis duntaxat, quæ sint illorum saluti accommodata. Propterea etiam sanctus Iob dixit ad Dominum: *Clamo ad te & non exaudis me: sicut, & non respicis me: mutatus es mihi in crudelium*. Itaque non frangamur animo si non semper exaudiat Deus preces nostras. Ipse enim nouit, quid expediat saluti nostræ. In hoc, inquit, clarificatus est Pater meus, vt fructum plurimum afferatis. Cedit enim ad gloriam Dei, quicquid à prijs rectè geritur, & in bona vita nostra Deus sæpe etiam ab infidelibus laudatur. Quamobrem alibi Dominus monet: *Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est*. Et sicut ad laudem Dei cedit quicquid coram alijs pie & religiose agimus ob honorem & amorè illius, ita eductio improba vita nostra maxima illum contumelia afficit, efficiens vt propterea ab Ethnicis & incredulis blasphemetur sanctum nomen illius. Atq; hodie sanè dubium non est, quin vita Christianorum longè sceleratissima apud infideles despectui sit & opprobrio, atq; Deus ipse illius causa impudens contumatur ac blasphemetur. Sed quæ dicit hoc ob iam vindicaturus sit Deus, facient sibi scelerati, qui piùm Patrem tanta afficiunt ignominia. Quis iam velit ad Christi fidem accedere, quando vita Christianorum talis est, vt nullus

nullorum possit esse flagitiosior? Colligimus etiam ex his Domini verbis quantum placeant Deo fructus multi bonarum actionum nostrarum, quibus dicitur clarificari Patrem suum, ne quis putet non habere meritum apud Deum recte facta nostra, quod haeretici mentiuntur. Hoc ipso enim Christi efficiuntur discipuli, si fructum plurimum afferamus, & quae Deo placita sunt semper faciamus, ita ut nec momentum temporis absque fructu dilabi patiamur. Seminemus interim, & quodcumque potest operari manus nostra, insisteret agamus: ventet nos, quando nemo poterit operari. Ne timeamus ne frustra laboremus: quia suo tempore metemus non deficientes. Ipse Dominus hoc eodem sermone manifeste docet, quoniam sint sui discipuli: *In hoc*, inquit, *cognoscens omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis, adnuvem.* Ergo charitas facit nos Christi discipulos. Vbi autem est charitas proximi, ibi est etiam amor Dei. Amor autem non potest esse otiosus, sed operatur magna ubi est, & plurimum facit fructum.

Eccle. 9.
Ioan. 19.
Galat. 6.

Ioan. 13.

Gregorius.

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manere in dilectione mea. Si praecepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea: sicut & ego praecepta Patris mei seruauit, & maneo in eius dilectione.

Pater Filium amore incomprehensibili diligit: & nos quoque Filius ardentissime amat, Pater se totum communicat Filio: Filius se totum nostrae salutis causa impendit. Pater Filio omnia sua secreta reuelat: Filius nobis nota fecit omnia quaecumque audiuit à Patre. Et tamen quamuis charum habuerit Pater filium, nihilominus ad atrocissima perferenda supplicia destinauit eum. Ita & Filius charissimos quosque amicos suos ex praecipuo erga illos amore, quo cupit eos sibi ut in poenis, ita & in gloria similes efficiere, multis permittit ipsi admodum duris vexari afflictionibus. Sed in omnibus curandum nobis est, ut in dilectione Christi permaneamus. Et quid fiet?

Matth. 12.
Ioan. 15.

Christus cur suos electos sinat multiplicari hic affligi.

Haereticus dicit: Crede, & sufficit tibi. Quid verò Christus? Si praecepta mea ait, seruaueritis, manebitis in dilectione mea. Fortè nescire te dicis quae praeceperit Christus. Audi quid dixerit Apostolis iam iamque in caelos ascensurus: *Omnes do. et c. omnes gentes. bap. Tentes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritu sancti: docentes eos seruate omnia quaecumque mandauit vobis.* Ergo quicquid quatuor Euangelij continetur, id ad Christi praecepta pertinere videtur. Ea enim omnia ipse suis mandauit Apostolis. Viue ergo iuxta Euangelij praescriptum, & manebis in dilectione Christi. Nam si seculum vixeris, & Christum ore confitens, opere & vita contempseris, non manebis in Christi dilectione, sed fides tua tibi damnationis cumulus erit. Sic & Christus non fuit contentus Patrem verbis praedicare, sed etiam omnia illius praecepta seruauit, factus obediens usque ad mortem crucis, sicque permansit in dilectione illius: Probatio dilectionis, exhibitio est operis: quam qui negligunt, de illis propheta dicit: *Dilexeram Deum in ore suo, & lingua sua mentijunt. et. Cor. autem eorum non erat rectum cum eo &c.*

Matth. 28.

Praecepta Christi quoniam comprehendant.

Philipp. 2.

Gregorius.
Plalm 77.

Hac locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, & gau-

& gaudium vestrum impleatur.

Gaudium mundi quoddam sit.

Gaudium Christi quod.

2. Cor. 1.

Non dicit, ut gaudium mundi, sed gaudium meum in vobis sit. Mundi gaudium est de vanitatibus & voluptatibus carnis, de pompis & honoribus, & que id genus alijs, quæ nunquã possunt verum præstare gaudium. Sed Christi gaudium est puritas cordis, conscientia tranquilla serenitas, amor iustus, odium iniquitatis, spes firma futuræ beatitudinis, veritatis æternæ contemplatio, & mentis imperturbabilis pax & immota securitas. Hoc autem gaudium in hoc mundo inchoari potest, impleri non potest, nisi ubi omni carnis corruptione abiecta, ad cælestis patriæ portum appulerimus, & vnũ cum Deo effecti in eandem fuerimus imaginem transformati à claritate in claritatem, ut sit Deus in nobis, & nos in illo, nec quisquam vnquam deinceps nos ab illo possit separare.

SERMO IN EODEM FESTO.

Ut nos maneamus in Deo, & Deum in nobis manentem retineamus: & de duplici martyrio.

MAnete in me, & ego in vobis. Ioan. XV. Festum inuicti marty. Georgij hodie colimus dilectissimi, qui ea re inuictus fuit, quod & ipse mansit in Christo, & Christus in ipso. Miramur martyris sancti constantiam, vincenti congratulamur, & delectat nos fragilis hominis in separabilis fortitudo, & morituræ carnis aduersus tormenta seuilissima ineffabilis patientia. Sed in his agnoscimus Dei gratiam intus operantem, gratiam prædicamus, gratiæ præcipuam victoriæ palmam assignamus. Obtinebat Christus & suo sibi iure vendicabat pectus martyris sui tanquam arceopsius virtute & præsidio munitissimam, & quæ illud virtus vel humana vel diabolica expugnare potuisset? Manebat Christus in martyris non in anima, sed & corpore, *an nescitis*, ait Apostolus, *quonia membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est?* & martyr suo inhærebat capiti, suo obtemperebat rectori & inhabitatori, & quisquã illa vel fraude, vel vi, aut Christum ex martyre profligare, aut martyrem à Christo separare potuisset? Sciterunt in martyrem demones, sciterunt & homines: sed ideo sciterunt, ut euidencior & gloriosior appareret virtus Christi suum martyrem protegentis, & insignior foret victoria & corona martyris pro sui regis honore & amore fortiter & acriter dimicantis. Legerat sanctus martyr Dominum suum in Euangelio dicentem: *In mundo pressuram habebitis. Ecce: Eritis odio omnium hominibus propter nomen meum. Et: multos ex vobis occident, & persequentur de ciuitate in ciuitatem. Sed confidite ego vici mundum.* Tantum id curæ vobis sit, ut maneatis in me, sitis membra mea, membra capiti consecrata, membra capiti morigera, non capitis imperium detrectantia non à corpore abscessa, sed corpori fortiter inhærentia, ut vnguentum cælestis gratiæ & spiritualium charismatum, sine quibus anima non potest vitam eternam suam, in vos è capite deriuetur, & viuat de spiritu meo: quia nisi ex me vita vobis subministreretur, vita inquam gratiæ, non eritis aliud quàm palmites inutiles præcisi à vite: qui quia non accipiunt ex vite succum vel humorem, ardescunt. Aridi autem hunc solum habent vsum, ut mittantur in ignem.

1. Cor. 6.

Ioan. 6.
Lucæ 21.
Matth. 10. 25.
Ioan. 16.

Ioan. 15.